

Ciconias Ekonomiska Förening

2023-06-07

1 (26)

Organisationsnummer 7696141428

Dnr- SI 2023:1224

info@friskolanboken.se

Beslut

efter regelbunden kvalitetsgranskning, vid Friskolan
Boken, i Sjöbo kommun

Inledning

Skolinspektionen har med stöd i 26 kap. 19-20 §§ skollagen (2010:800) genomfört en kvalitetsgranskning på Friskolan Boken avseende verksamhetens kvalitet i förhållande till mål och andra riktlinjer. Kvalitetsgranskning ska belysa hur väl skolorna klarar sitt uppdrag att ge varje elev förutsättningar att nå de nationella målen. Målen och riktlinjerna framgår framför allt av den läroplan och de kursplaner eller motsvarande styrdokument som gäller för utbildningen samt av skollagens bestämmelser om huvudmannens styrning och stöd.

Läsanvisning

Skolinspektionen bedömer skolans arbetssätt inom fyra områden samt huvudmannens styrning och stöd inom det femte området. Inom varje område bedöms om skolan uppfyller Skolinspektionens kvalitetskriterier i hög utsträckning, i flera delar eller i låg utsträckning. Om en skola bedöms uppfylla kvalitetskriterierna i låg utsträckning eller i flera delar anger Skolinspektionen ett utvecklingsområde. En skriftlig redovisning av åtgärder begärs också av skolan. Om en skola bedöms uppfylla kriterierna i hög utsträckning begär inte Skolinspektionen någon redovisning men kan ge framåtsyftande kommentarer i beslutet.

Beslut:

Skolinspektionen bedömer att kvalitetskriterierna uppfylls vid Friskolan Boken i följande utsträckning:

Rektorns ledarskap

Rektorn leder och styr i flera delar skolans utveckling, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Rektorn behöver fortsätta utveckla jämställdhetsarbetet genom att löpande följa upp och analysera både undervisningens genomförande och kunskapsresultat ur ett könsperspektiv

Undervisning

Undervisningen främjar i hög utsträckning elevernas möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden.

Trygghet och studiero

Skolan arbetar i hög utsträckning så att utbildningen präglas av trygghet och studiero så att eleverna kan ägna sig åt skolarbete.

Bedömning och betygssättning

Förutsättningar för att säkerställa likvärdigheten i omdömen och betyg ges i flera delar, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Rektorn behöver följa upp och analysera lärarnas omdömen och betygssättning i syfte att finna eventuella avvikelser

Huvudmannens styrning och stöd

Huvudmannen stödjer i flera delar skolenhetens arbete med att ge eleverna en god och likvärdig utbildning, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Huvudmannen behöver informera vårdnadshavare och elever om huvudmannens rutin för klagomålshantering och se till att ärenden utreds oberoende av rektor

Uppföljning

Huvudmannen ska senast den **2023-12-07** redovisa till Skolinspektionen vilka förbättringsåtgärder som vidtagits utifrån de identifierade utvecklingsområdena.

Redovisningen skickas via e-post, till skolinspektionen.lund@skolinspektionen.se, eller per post till, Skolinspektionen, Box 156, 221 00 Lund. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för granskningen (dnr 2023:1224) i de handlingar som sänds in.

Skolinspektionens bedömning

Nedan redovisas Skolinspektionens bedömning för respektive område.

Rektorns ledarskap

Författningsstöd

1 kap. 5 §, 2 kap. 9-10 och 34 §§, 4 kap. 4-6 §§ skollagen

Lgr22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning, Skolans uppdrag, Varje skolas utveckling, 2.1 Normer och värden, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 2.6 Skolan och omvärlden, 2.8 Rektorns ansvar

Skolinspektionen bedömer följande: Rektorn på Friskolan Boken leder och styr i flera delar skolans utveckling.

Den sammanfattande motiveringen till bedömningen är följande: Granskningen visar att rektorn följer upp och analyserar verksamhetens kunskapsresultat och värdegrundsarbete utifrån ett brett underlag och på så sätt skapar en god grund för utvecklingen av undervisningen. Dessutom identifierar rektorn utvecklingsområden utifrån en välutvecklad analys av underlagen, samt vidtar relevanta åtgärder. Rektorn fördelar även resurser utifrån identifierade behov på både kort och lång sikt. Vidare visar granskningen att rektorn organiserar det pedagogiska arbetet utifrån ett tydligt fokus på kunskaps- och värdegrundsuppdraget, genom att se till att lärare kan samverka och genom att rektorn följer upp att det kollegiala arbetet ger avtryck i undervisningen. Av granskningen framgår att rektorn initierat ett jämställdhetsarbete utifrån en befintlig plan men att hen inte följer upp att det planerade arbetet genomförs under läsåret för att säkerställa att alla elever oavsett könstillhörighet får samma förutsättningar att lära och utvecklas.

Rektorns uppföljning, analys och åtgärder

Granskningen visar att rektorn följer upp och analyserar verksamhetens kunskapsresultat och värdegrundsarbete utifrån ett brett underlag och på så sätt skapar en god grund för utvecklingen av undervisningen. Av inkommen dokumentation framgår att skolans gemensamma arbete med uppföljning av resultat och analys utgår från ett årshjul och att rektorn årligen sammanställer elevernas måluppfyllelse, omdömen och betyg för alla årskurser, alla ämnen och kön. Vidare beskriver rektorn att de följer upp att värdegrundsarbetet integreras i undervisningen genom enkäter som rör elevernas upplevelse av trygghet, studiero och delaktighet. I sin analys sätter rektorn kunskapsresultaten i relation till dessa enkätresultat. Den analys rektorn gör av ovan beskrivna områden sätts också i förhållande till skolans aktuella utvecklingsområden "Steget före", "de tre A:na" samt ett salutogent förhållningssätt i vardagen.¹ I intervjuer med rektorn och lärare framkommer vidare att rektorn, förutom

¹ Friskolan Boken arbetar med att ligga "steget före" när det gäller att tidigt upptäcka elevernas behov i undervisningen och göra rätt anpassningar från början i syfte att ge både elever och lärare så bra förutsättningar som möjligt. Inom

vid läsårets slut, även följer upp resultat under pågående termin genom avstämningsdagar med lärarna kopplat till skolans prioriterade mål och genom lärarnas återkommande skriftliga utvärderingar av den egna undervisningen. Underlaget för sin regelbundna uppföljning av elevernas kunskapsutveckling får skolans personal också genom screeningar, diagnoser och genom Skolverkets bedömningsstöd. Vidare säger rektorn att hen genom årliga medarbetarsamtal följer upp de förutsättningar lärarna får för att kunna bedriva sin undervisning samt att rektorn följer upp undervisningen genom lektionsbesök. I intervjuer med rektorn, lärare och elevhälsans representanter framkommer att rektorn skaffar sig en god nulägesbild av verksamheten dels genom att aktivt befinna sig i skolans verksamhet dagligen, dels genom att regelbundet delta i både planerade och oplanerade möten med lärare, exempelvis med arbetslagen, elevhälsan och i medarbetarsamtal. Vid de tillfällen rektorn inte deltar själv, tar hen del av dokumentation och ger därefter feedback till personalen på deras arbete.

Vidare visar granskningen att rektorn utifrån en välutvecklad analys av underlagen identifierar utvecklingsområden och vidtar relevanta åtgärder. Rektorn berättar att hen i sin analys ser på sambandet mellan kunskapsresultaten, undervisningen och lärarnas förutsättningar för varje elevgrupp och kopplar det till skolans mål att ligga "steget före". Analysen har bland annat visat att kunskapsresultaten på skolan är goda, samt att studieron och tryggheten är hög. Rektorn förklarar de goda kunskapsresultaten med hög personaltäthet och att lärarna är välutbildade pedagoger som ser och följer upp varje elev i det dagliga arbetet. Vidare har rektorn sett att det sker en progression från det eleverna börjar tills det att de slutar på skolan och att det är få elever som inte når målen. Rektorn har identifierat att när kunskapsresultaten på skolan är lägre beror det på att det finns enskilda elever som inte når målen. När skolledningen insett detta ville de vända på situationen genom att diskutera med personalen hur de skulle kunna upptäcka elevernas behov tidigare och sätta in rätt anpassningar från början så att både elever och lärare får bra förutsättningar från start. För att kunna utveckla det pedagogiska arbetet och ligga "steget före" initierade rektorn därför utbildningen "Specialpedagogik för lärande" för personalen. Rektorn har också sett till att lärarna får tid i arbetslagen för att samverka med övrig personal, vilket är en faktor som gör att lärarna kan utveckla sin undervisning.

Vidare visar granskningen att rektorn utifrån sin analys identifierar behov och fördelar resurser på både kort och lång sikt. Utifrån budgeten resonerar och beslutar rektorn vid läsårsstart kring hur resurserna, såsom handledning av personal eller kompetensförstärkning, ska fördelas på skolan. I intervju med elevhälsans representanter och rektorn framkommer att rektorn genom observationer och

ramen för värdegrundsarbetet arbetar skolan med de tre A:na (ansvar, ansträngning och artighet) som ska genomsyra det dagliga arbetet med eleverna. Personalen ska också arbeta tillsammans med eleverna utifrån ett salutogent förhållningssätt där lärarna tror gott om eleverna och att de har förmågan att klara saker.

diskussioner i olika forum med skolans personal lär känna behoven av resurser tidigt. Rektorn följer upp lärarnas förutsättningar i början av terminen, men även i medarbetarsamtalen. Av inkommen dokumentation framgår att resursfördelningen utgår från elevgruppens storlek och sammansättning, samt elever med stort stödbehov. Även elevernas mående har vägts in i resursfördelningen och inneburit att rektorn genomfört strukturella förändringar såsom omfördelning av elever mellan skolans lokaler, samt utökning, renovering och utbyggnad av lokaler för att kunna möta elevernas behov i undervisningen. Lärare och representanter för elevhälsan beskriver vidare att resursfördelningen inte är statisk över året utan att personalen ständigt är delaktig i diskussioner och resonemang med rektorn för att se var resurser behövs bäst och om ändringar behöver göras. Vidare berättar elevhälsans representanter att rektorn är med vid utvärderingar och uppföljningar av beslut om resursfördelning.

Ledning och organisation

Granskningen visar att rektorn organiserar det pedagogiska arbetet utifrån ett tydligt fokus på kunskaps- och värdegrundsuppdraget, genom att se till att lärare kan samverka och följa upp att det kollegiala arbetet ger avtryck i undervisningen. I inkommen dokumentation samt intervjuer med rektorn och lärarna framkommer att lärarna har goda förutsättningar att samverka. Skolans personal är indelad i tre arbetslag (F-1, 2-3 och 4-6) som träffas två gånger i veckan. Arbetslagen leds av representanter för skolledningen. Vid ett av arbetslagens två veckomöten fokuserar de på lärande och utveckling. Då är samtliga personer som ingår i arbetslaget med, såsom lärare, fritidspersonal och annan resurspersonal. Lärarna berättar att de upplever det kollegiala lärandet som omfattande på skolan och att det finns gott om stöd i verksamheten för detta. Det kollegiala lärandet sker framförallt inom ramen för lärarnas arbete med "Specialpedagogik för lärande" och arbetet har också lett dem vidare till utformningen av det prioriterade målet "Steget före". Rektorn och lärare berättar att kollegialt lärande även sker när samtlig personal träffas på kvällskonferenser för att få en helhetsbild av arbetet i skolan. Exempelvis har lärarna vid ett sådant tillfälle berättat för övrig personal hur de arbetat med metoden kooperativt lärande i klassrummet. Rektorn berättar vidare att hen försäkrar sig om att det sker ett kollegialt lärande i arbetslagen genom att själv delta i dessa möten och att hen ser att det kollegiala lärandet ger avtryck i undervisningen när hen besöker lärarna på lektionerna. Exempelvis har rektorn sett genom sina lektionsbesök att arbetet med kooperativt lärande gett goda effekter på utvecklingen av undervisningen. Vidare framkommer det i intervjuer att obehöriga lärare får stöd av en behörig lärare i planeringen och genomförandet av undervisningen. Lärarna menar också att skolans arbets- och förhållningssätt är tydliga för dem genom den informationsskrift som bland annat tas upp på personalmöten och genom att skolledningen lyft att det salutogena perspektivet ska genomsyra hela skolans verksamhet.

Jämställdhetsarbete

Granskningen visar att rektorn initierat ett jämställdhetsarbete utifrån en befintlig plan. Av inkommen dokumentation och intervjuer med samtliga personalgrupper framgår att det finns ett planerat arbete för att främja jämställdhet inom ramen för skolans plan mot diskriminering och kränkande behandling. Planen revideras enligt rektorn vid varje läsårsstart. Målen för det främjande jämställdhetsarbetet är att eleverna ska ges samma förutsättningar och villkor oavsett kön och att undervisningen ska vara medveten och exempelvis utgå från individen och inte könstillhörighet. Planen tar också upp tio olika insatser som skolans personal ska arbeta med i alla ämnen för att nå dessa mål, bland annat att bemöta eleverna utifrån individperspektivet och inte kön, aktivt observera jämställdhetsperspektivet i varandras undervisning och genomföra attitydundersökningar på skolan som underlag för diskussioner. Vidare framgår det av intervjuer med lärare och elevhälsans representanter att det pågår ett visst arbete med jämställdhet, men att sådana frågor främst diskuteras sporadiskt och att det varierar i vilken utsträckning lärare arbetar utifrån planen. Rektorn säger att det finns ett aktivt arbete med jämställdhet och att hen tar upp och diskuterar planen för jämställdhetsarbetet i arbetslagsmöten tillsammans med lärarna. Exempelvis har de samtalat om vikten av att vara goda förebilder och hur skolgården kan bli mer jämställd så att den lockar fler elever. Dock framgår av intervjuer med lärare och elevhälsans representanter att de inte upplever jämställdhetsarbetet lika frekvent och aktivt utan att det aktualiseras mer på förekommen anledning. I intervju med lärarna framkommer att de är medvetna om jämställdhetsfrågor och att dessa frågor tas upp på möten med rektorn, men de säger också att dessa gemensamma diskussioner inte sker regelbundet utan mer utifrån behov. Exempelvis analyserade lärarna vilka elever det var som tog mest plats i klassrummet när de såg att fler flickor än pojkar var aktiva i undervisningen och lärarna samtalade med eleverna om vem som får ta plats på fotbollsplanen när eleverna själva ville ta upp det.

Vidare visar granskningen att rektorn inte följer upp jämställdhetsarbetet. Det framgår av intervjuer med rektorn, lärare och elevhälsans representanter att rektorn inte följer upp att lärarna arbetar utifrån angivna mål och insatser för jämställdhetsarbetet. I intervju med rektorn framkommer att det hänt vid tidigare tillfällen att de samlat in elevernas bild av jämställdhet på skolan men att det var för ett tag sedan. Det framkommer vidare att rektorn jämför pojkars och flickors kunskapsresultat, men eftersom de inte sett några tydliga skillnader på grund av för liten elevgrupp, har de inte gått vidare och identifierat förklaringar. Av inkommen dokumentation framkommer att kategorin flickor respektive pojkar finns med i skolans samlade statistik över kunskapsresultat men att de analyser som görs främst rör gruppnivå och inte kön.

I intervju med rektorn, elevhälsans representanter och lärare framkommer att även om de sammanställer och jämför flickors och pojkars resultat mynnar det arbetet inte ut i en analys av om flickor och pojkar får samma förutsättningar och villkor i undervisningen, såsom målet exempelvis är i skolans plan för jämställdhet. Det framgår också att när personalen sett på resultaten för flickor och pojkar, har de noterat variationer över tid beroende på elevgruppens sammansättning, men de har inte identifierat några tydliga mönster vad gäller skillnader mellan flickor och pojkar. I intervju med rektorn framkommer vidare att hen inte känner till att flickor enligt nationell statistik har bättre resultat än pojkar på senaste nationella prov i matematik och svenska. Rektorn säger att elevgruppen är för liten för att kunna dra några slutsatser kring skillnader mellan flickor och pojkar.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Rektorn behöver fortsätta utveckla jämställdhetsarbetet genom att löpande följa upp och analysera både undervisningens genomförande och kunskapsresultat ur ett könsperspektiv

Granskningen visar att skolan har en plan för sitt jämställdhetsarbete som rektorn talar med lärarna om och som lärare ska arbeta utifrån, men att det finns en variation i hur lärare tar sig an detta arbete. Eftersom rektorn inte försäkrar sig om att arbetet löper aktivt och systematiskt över läsåret samt följer upp och analyserar effekterna av arbetet, finns en risk att eleverna inte får samma förutsättningar att lära och utvecklas oavsett kön.

Kartläggning och analys är en förutsättning för att rektorn ska kunna få syn på samband, hitta orsaker till avvikelser i både positiv och negativ riktning och leda arbetet med skolutveckling. Könsperspektivet kan hjälpa rektorn att identifiera framgångsfaktorer såväl som utvecklingsområden på skolan. Att exempelvis flickorna presterar bättre än pojkarna på nationella proven i svenska och matematik skulle kunna hänga samman med framgångsfaktorer i verksamheten, som om de inte identifieras, riskerar försvinna i det fortsatta utvecklingsarbetet, men avvikelsen skulle också kunna peka på ett utvecklingsbehov. Att rektorn inte aktivt följer upp jämställdhetsarbetet innebär att skolans arbete för att flickor och pojkar ska ha samma möjligheter blir beroende av enskilda lärares initiativ vilket gör att likvärdigheten och systematiken i det inte kan säkerställas. Att de insatser som lärare gör inte heller följs upp och utvärderas för skolan som helhet, försvårar möjligheten för rektorn att veta i vilken utsträckning skolan arbetar med skolans jämställdhetsuppdrag.

Enligt 1 kap. 5§ skollagen ska utbildningen utformas i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar och de mänskliga rättigheterna som människolivets okränkbarhet, individens frihet och integritet, alla människors lika värde, jämställdhet samt solidaritet mellan människor. Enligt läroplanen ska skolan aktivt främja elevernas lika rättigheter och möjligheter, oberoende av könstillhörighet. Skolan har också ett ansvar att synliggöra och motverka könsmonster som begränsar elevernas lärande, val och utveckling. Av läroplanen framgår vidare att sättet skolan organiserar utbildningen på, hur eleverna blir bemötta samt vilka krav och förväntningar som ställs på dem bidrar till att forma elevernas föreställningar om vad som är kvinnligt och manligt. Skolan ska därför organisera utbildningen så att eleverna möts och arbetar tillsammans samt ges samma möjligheter att pröva och utveckla sin förmåga och sina intressen på lika villkor oberoende av könstillhörighet. Vidare framgår av läroplanen att eleverna genom utbildningen ska utveckla en förståelse för hur olika uppfattningar om vad som är kvinnligt och manligt kan påverka människors möjligheter. Skolan ska därigenom bidra till att eleverna utvecklar sin förmåga att kritiskt granska könsmonster och hur de kan begränsa människors livsval och livsvillkor. Som pedagogisk ledare och chef för lärarna och övrig personal i skolan har rektorn det övergripande ansvaret för att verksamheten som helhet inriktas mot de nationella målen. Rektorn har också ett särskilt ansvar för att utbildningen och undervisningen präglas av ett jämställdhetsperspektiv och organiseras så att eleverna möts och arbetar tillsammans oberoende av könstillhörighet.²

Skolinspektionen rekommenderar därför att rektorn utvecklar det strategiska arbetet med jämställdhet genom att följa upp och analysera hur arbetet med jämställdhet bedrivs och om elever får samma förutsättningar att lära och utvecklas oavsett kön. Detta kan exempelvis innefatta regelbundna undersökningar av jämställdheten på skolenheten i samband med andra undersökningar som skolan redan gör, som trivselenkät, lektionsobservationer och genomgångar av kunskapsresultat. Rektorn kan tillsammans med personalen analysera resultaten av dessa undersökningar för att hitta eventuella könsmonster och förklaringar till dem. För att få en nulägesbild av jämställdhetsarbetet i undervisningen kan rektorn i samarbete med personalen kartlägga vilket riktat arbete med jämställdhet olika lärare genomför i nuläget, bland annat utifrån skolans plan för att främja jämställdhet, och på vilket sätt jämställdhet kommer till uttryck i klassrummen, exempelvis gällande talutrymme, turordning, gruppindelning, bemötande och förväntningar. Därefter kan rektorn och personalen utforma gemensamma strategier dels för hur jämställdhet tas upp som en del av det

² Förordningen (SKOLFS 2010:37) om läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet (Lgr22), 1 Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning, 2.1 Normer och värden, 2.8 Rektorns ansvar.

centrala innehållet i olika årskurser, men också för hur det kan genomsyra den löpande undervisningen och bli en naturlig, och medveten, del av värdegrundsarbetet. För att försäkra sig om att all personal på skolan verkar för att jämställdhetsperspektivet genomsyrar skolans undervisning och arbete kan rektorn också tydliggöra vikten av att detta arbete bedrivs, säkerställa att förutsättningar finns för samverkan och gemensamma diskussioner samt följa upp arbetet som bedrivs på området. Stöd för arbetet med jämställdhet i skolan finns hos Skolverket.³

Undervisning

Författningsstöd

1 kap. 4 §, 3 kap. 2 och 5 §§, 4 kap. 9 § skollagen

5 kap. 2 § skolförordningen

Lgr22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning, Rättigheter och skyldigheter, 2.1 Normer och värden, 2.2 Kunskaper, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 5 Kursplaner

Skolinspektionen bedömer följande: Undervisningen främjar i hög utsträckning elevernas möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden.

Den sammanfattande motiveringen till bedömningen är följande: Granskningen visar att lärarna bedriver en rikt varierad och balanserad undervisning gällande arbetsformer och arbetsuppgifter. Eleverna får också ett aktivt stöd i syfte att förstå, komma igång samt bibehålla sitt engagemang kopplat till skolarbetet. Vidare visar granskningen att lärarna genomgående bemöter eleverna utifrån höga förväntningar samt motiverar dem för att stärka deras självförtroende och förmåga att lyckas med skolarbetet. Lärarna anpassar också undervisningen i hög grad så att samtliga elever ska klara av att uppnå målen och att eleverna samtidigt får möjlighet att utmanas för att vidareutveckla sina kunskaper. Härtill visar granskningen att undervisningen omfattar ett innehåll och olika metoder som möjliggör för eleverna att reflektera över både lektionens innehåll och sitt eget lärande. Granskningen visar att lärarna använder varierade metoder för att planera och utvärdera undervisningen tillsammans med eleverna och att elevernas synpunkter påverkar genomförandet. Slutligen framgår att lärarna i huvudsak bedriver en strukturerad och målfokuserad undervisning.

³ Skolverket (2023). *Aktivt jämställdhetsarbete i skolan* – Skolverket Senast uppdaterad 24 maj 2023, www.skolverket.se/skolutveckling/inspiration-och-stod-i-arbetet/stod-i-arbetet/aktivt-jamstalldhetsarbete-i-skolan

Variation och aktivt lärarstöd

Granskningen visar att lärarna bedriver en rikt varierad och balanserad undervisning gällande arbetsformer och arbetsuppgifter. Av intervjuer med rektorn, lärare och elevhälsans representanter liksom av lektionsobservationer framgår att lärarna planerar och bedriver sin undervisning så att eleverna får goda möjligheter att arbeta på olika sätt med varierade arbetsuppgifter utifrån det som krävs av läroplanen och elevernas behov. I intervjuer med lärare och elever framkommer att lärarna skapar variation och balans i undervisningen genom att ge eleverna arbetsuppgifter på olika nivåer och låta dem arbeta enskilt, i par eller alla tillsammans (EPA) och alla tillsammans, i par eller enskilt (APE). Som ytterligare exempel på hur de varierar undervisningen nämner lärarna att de planerar undervisningen utifrån elevernas olika lärstilar, att de försöker aktivera alla sinnen samt använda digitala läromedel där det passar. Eleverna berättar att deras lektioner har ett varierat innehåll och att de aldrig jobbar för länge med en och samma uppgift utan att de alltid byter efter ett tag. Även observerade lektioner innehåller en god variation mellan olika delmoment såsom lärarledda genomgångar, eget arbete i lärobok, diskussioner eller arbete i par, gruppvis eller helklass. Exempelvis får eleverna på en lektion börja med tyst läsning. Sedan har de genomgång där några frivilliga elever får vara aktiva vid tavlan och illustrera ett problem medan andra som iakttar dem, får hjälpa till att komma på lösningar. Därefter arbetar samtliga elever på egen hand eller indelade i arbetspar i individuella häften.

Granskningen visar också att lärarna bedriver en undervisning där eleverna får ett aktivt stöd i syfte att förstå, komma igång samt bibehålla sitt engagemang kopplat till skolarbetet. Av intervjuer med rektorn, lärare och elevhälsans representanter samt lektionsobservationer framgår att lärarna aktivt och medvetet använder olika metoder för att hjälpa och stötta eleverna i undervisningen. Lärarna berättar att de ofta arbetar utifrån en plan för hur de ska hjälpa eleverna på lektionen. De kan exempelvis ha extra genomgångar för alla elever utöver lektionsintroduktionen eller vid behov sätta sig ned hos en enskild elev en längre tid för att hjälpa hen. Vidare arbetar de med elevernas förståelse i undervisningen samt förklaringar av nyckelord för att stötta eleverna. Någon lärare berättar att hen för att få eleverna att förstå lektionens innehåll bryter ner det i små delar och mindre mål för att eleverna ska veta vad de ska lägga fokus på. Samtliga elever säger att de får den hjälp och det stöd de behöver och att lärarna stöttar dem genom att gå runt på lektionen och se till att alla är med. Elever berättar också att de räcker upp handen när de vill ha hjälp och att läraren brukar låta dem

försöka en gång till när de är osäkra, men att läraren alltid förklarar om eleven inte kan lösa det på egen hand.

Motivation och stimulans i undervisningen

Granskningen visar att lärarna genomgående bemöter eleverna utifrån höga förväntningar samt motiverar dem för att stärka deras självförtroende och förmåga att lyckas med skolarbetet. Av intervjuer med rektorn, lärare och elevhälsans representanter och av lektionsobservationer framgår att lärarna systematiskt arbetar med bland annat positiv förstärkning för att lyfta eleverna och deras insatser på olika sätt. Skolan har exempelvis konkretiserat sina förväntningar på eleverna genom "de tre A:na" (ansvar, ansträngning och artighet) och för kontinuerliga diskussioner om dessa begrepp med eleverna. På så vis påminns eleverna ständigt om vad skolan förväntar sig och att lärarna tror på att de kan. Vidare framgår det att lärarna verkar för att ställa utmanande men rimliga krav på sina elever. Genom att arbeta både praktiskt och teoretiskt i kombination med att vara både inom- och utomhus, skapas, enligt lärare, motivation hos eleverna eftersom alla får en chans att lyckas. Det är när de belyser det eleven lyckats med i undervisningen som elevens motivation stärks, menar lärarna. Av intervjuer med elever framgår att lärarna visar sina höga förväntningar på dem när de får mer eller mindre utmanande uppgifter, kopplat till deras behov. Det framgår även att lärarna uppmuntrar eleverna genom motiverande och positiva kommentarer såsom att eleven klarar det eller har gjort något bra, något som också lektionsobservationer visar på. Elevhälsans representanter beskriver att lärarnas arbete med ett salutogent förhållningssätt i sig stärker elevernas tro på sin egen förmåga eftersom lärarna berömmar elevens insats utifrån var eleven befinner sig.

Granskningen visar vidare att lärarna i hög grad anpassar undervisningen så att samtliga elever ska klara av att uppnå målen och att eleverna samtidigt får möjlighet att utmanas för att vidareutveckla sina kunskaper. Av intervjuer med lärare, elever och elevhälsans representanter samt lektionsobservationer framgår att lärarna arbetar på flera olika sätt för att anpassa undervisningen utifrån alla elevers behov. Bland annat erbjuder de eleverna varierade uppgifter med olika nivåer som eleverna emellanåt får välja själva. Nivåanpassningen kan fås exempelvis genom den ökade svårighetsgraden i en text eleverna ska läsa, svårighetsgraden i ett tal som eleven ska räkna ut eller nivån på gruppen som eleven ska arbeta i. Eftersom det ofta är två eller tre vuxna i klassrummet kan lärarna också anpassa undervisningen genom att gå iväg med en grupp elever, och då både med de som behöver en repetition men också de elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling och behöver mer utmaningar. Lärarna

använder sig dessutom av extra anpassningar, bildstöd, tekniska hjälpmedel, olika nivåer på läroböcker och kamratbedömning som olika sätt att stimulera alla elever i undervisningen oavsett hur långt de kommit i sin kunskapsutveckling. Av intervju med elevhälsan framgår att specialpedagogen arbetar aktivt med lärarna för att hitta de anpassningar eleverna behöver och att det arbetet hittills lett till att de flesta elever kan hänga med i den vanliga undervisningen. Eleverna säger också att lärarna gör så att alla uppgifter passar alla elever och att de som blir klara fort får extra uppgifter.

Reflektion över lärandet och delaktighet i undervisningen

Granskningen visar att undervisningen omfattar ett innehåll och olika metoder som möjliggör för eleverna att reflektera över både lektionens innehåll och sitt eget lärande. I intervjuer med lärare och elever, samt i observationer framkommer flera exempel på hur elever får reflektera över undervisningens innehåll och sin egen inläring. Reflektion över innehållet sker bland annat genom att lärarna ofta låter eleverna diskutera frågor med öppna svar. Både lärare och elever säger att de ofta pratar om att man kan lösa uppgifter på olika sätt och eleverna får visa varandra hur det går att göra. I samband med lektionsobservationer ger lärarna eleverna vid flera tillfällen utrymme att reflektera över uppgifter utan ett givet svar. Exempelvis får elever hitta lösningar tillsammans när de arbetar med Frihetstiden och på matematiken får eleverna själva tänka ut hur ett tal kan bli både mindre eller större. Vidare framgår att eleverna får reflektera över det egna lärandet och strategier för detta. Lärarna berättar bland annat att arbetet med de tre A:na (ansvar, artighet och ansträngning) i sig är en strategi för eget lärande eftersom det konkretiserar för eleverna vad de ska ta ansvar för. Lärare och elever berättar också att eleverna får göra självvärderingar och utvärdera sin egen prestation, exempelvis när de ser på en text och reflekterar kring sin arbetsinsats, innan de påbörjar något nytt arbete samt i utvecklingssamtalen. Eleverna får också reflektera över sitt eget lärande när de exempelvis ser på texter med olika betygsnivå för att sedan veta vilken nivå i sitt skrivande de måste ha utvecklat, för att nå ett visst betyg. Som exempel på strategier för eget lärande som lärarna ger dem nämner eleverna tankekartor och en lärare säger att hen delat med sig av sina stödord och mallar som en metod för eget lärande.

Granskningen visar vidare att lärarna använder varierade metoder för att planera och utvärdera undervisningen tillsammans med eleverna och att elevernas synpunkter påverkar genomförandet. Av intervju med lärare framkommer att flera lärare använder ett diagram där eleven anger vad hen vet om ett område, önskar veta och vad hen lärt sig (VÖL-diagram) inför att de ska planera undervisningen tillsammans med eleverna. Det innebär bland annat att eleverna får fundera på vad de kan och vad de önskar lära sig som en förförståelse inför ett område som de ska arbeta med. Därefter får eleverna presentera vad de är intresserade av att lära sig och lärarna fångar upp elevernas

intressen inom ramen för kunskapskraven och låter dem arbeta med dem. Av intervjuer med elevhälsan och med eleverna framgår även att eleverna får vara med och planera lektioner i samband med att de har temaarbete. Eleverna kan då få välja vad de vill lära sig mer om eller hur de vill arbeta, exempelvis genom att göra en digital presentation eller skriva en faktatext. Vidare berättar eleverna att lärarna ofta frågar dem vad de tycker om lektionerna, om de varit roliga och om de vill göra så igen. En elevgrupp har exempelvis fått trycka på en smiley i olika färger för att säga vad de tycker om lektionen och i något ämne har de svarat på frågor om uppgifterna de arbetat med varit lätta eller svåra. Även vid lektionsobservationerna frågar lärare elever hur de upplevde arbetet på lektionen, vad de lärt sig och vad som var svårt. Lärarna berättar att de också utvärderar undervisningen både muntligt och skriftligt tillsammans med eleverna efter arbetsområden. Lärarna ställer då frågor till eleverna kring hur de lär sig på bästa sätt och hur momentet gått att genomföra. Utifrån svaren frågar de eleverna hur de vill arbeta vidare. Det framgår av intervjuer med både elever och lärare att lärarna låter elevernas synpunkter påverka lektionerna vad gäller innehåll och redovisningsformer. Exempelvis skedde det, enligt eleverna, vid ett tillfälle då de tyckte att något var för enkelt och läraren gav dem en svårare uppgift istället. Som ytterligare exempel på inflytande i undervisningen nämner lärarna att eleverna påverkat övergången från digitala läromedel till fysiska läroböcker och att lärarna frågat eleverna hur de ville göra för att komma igång och läsa mer böcker. Eleverna fick då vara med och påverka bokinköpen samt få belöningar, såsom en övernattning på skolan när de läst ett visst antal sidor.

Struktur och målfokus i undervisningen

Granskningen visar att lärarna i huvudsak bedriver en strukturerad och målfokuserad undervisning. Av intervjuer med personalen, elever och lektionsobservationer framgår att de flesta lärare arbetar utifrån en gemensam tanke kring lektionsuppstart och lektionsupplägg. Det framkommer också att lärarna planerar sin undervisning tillsammans i ett årshjul där de får med alla arbetsområden, målen i läroplan och ämnesplan samt de bedömningar som de behöver göra. Gemensamt för samtliga lektioner i alla klasser är att det alltid finns både ett vecko- och ett dagsschema på tavlan längst fram i klassrummen eller digitalt. Lärarna tydliggör arbetet för dagen genom instruktioner på tavlan (eller digitalt) där det kort framgår vad eleverna ska göra och vad eleverna behöver för material. Läraren går också igenom muntligt vad eleverna ska göra och vad de ska lära sig. Ibland vet eleverna att de ska jobba vidare med något från föregående lektion och då gör de det direkt. Eleverna säger att de vet vad de ska lära sig och varför. Dock framkommer i intervjuer med elever, lärare och rektorn att lärarna bara ibland avslutar lektionerna genom att sammanfatta lektionens innehåll.

Skolinspektionen har inte identifierat något utvecklingsområde inom bedömningsområdet, men vill framhålla vikten av att lärarna som en del av arbetet med struktur och målfokus också arbetar med sammanfattande avslutningar av lektionerna.

Trygghet och studiero

Författningsstöd

3 kap. 2 §, 5 kap. 3 och 5 §§, 6 kap. 6-7 §§ skollagen

Lgr22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Grundläggande värden, Förståelse och medmänsklighet, 2.1 Normer och värden, 2.2 Kunskaper, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 2.8 Rektorns ansvar

Skolinspektionen bedömer följande: Skolan arbetar i hög utsträckning så att utbildningen präglas av trygghet och studiero så att eleverna kan ägna sig åt skolarbete.

Den sammanfattande motiveringen till bedömningen är följande: Granskningen visar att lärarna har ett ändamålsenligt och samlat arbete för att skapa studiero och en lugn miljö på skolan. Vidare visar granskningen att arbetet för att skapa trygghet sker på ett medvetet sätt genom ett gott främjande och förebyggande arbete med planerade åtgärder.

Arbete för studiero

Granskningen visar att lärarna har ett ändamålsenligt och samlat arbete för att skapa studiero och en lugn miljö på skolan. Av intervjuer med elever, personal samt inkommen dokumentation framgår att det finns ett förebyggande och främjande arbete med studiero där eleverna deltar. Skolan arbetar förebyggande genom att regelbundet kartlägga och utvärdera studieron i enkäter, hälsosamtal och på klassråd. Personalen genomför sedan insatser utifrån det som framkommer i dessa kartläggningar. Rektorn, elevhälsan och lärare säger att bemötande av eleverna och arbetet med gemensamma mål i klasserna, såsom de tre A:na (ansvar, artighet och ansträngning), är delar i det samlade arbetet för att skapa studiero för eleverna på skolan. Lärarna diskuterar detta arbete för studiero i arbetslagen. Det framkommer också att lärarna har flera gemensamma strategier i det främjande arbetet på så sätt att alla lärare pratar med eleverna om vad studiero är och använder sig av klassrumsplaceringar, rörelsepauser och låter eleverna vara med och bestämma hur de vill ha det i klassrummet. Exempelvis pratar lärarna med eleverna om när det går eller inte går att prata med någon annan och de tar tillsammans fram ordningsregler och mål kopplade till studieron. När ett mål är uppnått, exempelvis att använda ett vårdat språk på lektioner och att hälsa, sätter eleverna och läraren upp nya mål. På så sätt samarbetar lärare och elever effektivt tillsammans för att skapa studiero. Det framgår

av intervjuer med elever och lektionsobservationer att elever oftast kan arbeta ostörda. Eleverna berättar att de har studiero på sina lektioner och att alla lärare vidtar åtgärder när en elev stör genom att exempelvis påminna hen om målen för studieron eller be hen lämna klassrummet om så behövs.

Arbete för trygghet

Granskningen visar att arbetet för att skapa trygghet sker på ett medvetet sätt genom ett gott främjande och förebyggande arbete med planerade åtgärder. Det framgår i lärarintervjuer att arbetet för en trygg miljö på skolan bygger på en analys av hur elevernas trygghet påverkar lärandet. Elevernas upplevelse av trygghet kartläggs regelbundet genom enkäter, i utvecklingssamtal, och i lärarnas dagliga samtal som även tar upp elevernas trygghet på nätet. De kartläggande enkäterna omfattar frågor bland annat om var och när eleverna känner sig otrygga på skolan. Personalen och elever analyserar därefter elevsvaren och bestämmer och sätter in insatser utifrån det. Av intervjuer med rektorn, representanter för elevhälsan, lärare och elever framgår att tryggheten är god men att skolan har vidtagit insatser utifrån identifierade behov, såsom faddergrupper, gemenskapsdagar, hög vuxennärvaro och hälsofrämjande arbete, exempelvis organiserade rastaktiviteter på morgonen som leds av en rastvärd. Det framgår av intervjuer med lärare och elevhälsan att skolans arbete för trygghet är aktivt och har ett förebyggande syfte. Ett exempel på detta löpande arbete är att när det under en period förekom tacklingar på fotbollsplanen, tog elevhälsan upp situationen med lärarna som i sin tur pratade om detta i klassrummet med eleverna. Därför finns det idag en rastvärd på fotbollsplanen för att upprätthålla tryggheten där. Ett annat exempel på lärarnas aktiva och förebyggande arbete är att när det framkom att det fanns elever som kände sig otrygga i omlädningsrummen, diskuterade lärarna först en lösning gemensamt för att sedan ta upp det med eleverna. Åtgärden de vidtog var att dela på klasserna när de skulle byta om så att de fick varsitt omlädningsrum med personal i närheten. Eleverna berättar i intervju att de känner sig trygga på skolan och att det inte finns några platser som de känner sig otrygga på. Eleverna säger också att lärarna märker om det händer saker på rasterna och att de tar tag i det.

Skolinspektionen har inte identifierat något utvecklingsområde inom bedömningsområdet.

Bedömning och betygssättning

Författningsstöd

1 kap. 9 §, 3 kap. 14 §, 10 kap. 20 a § skollagen

9 kap. 20 och 22 b §§ skolförordningen

Lgr22, 2.2 Kunskaper, 2.7 Bedömning och betyg

Skolinspektionens bedömer följande: Förutsättningar för att säkerställa likvärdigheten i omdömen och betyg ges i flera delar.

Den sammanfattande motiveringen till bedömningen är följande: Granskningen visar att rektorn ger lärarna vissa förutsättningar att kvalitetssäkra sina omdömen och betyg. Däremot gör rektorn inte någon analys av omdömen och betyg i syfte att identifiera och förklara eventuella avvikelser.

Kvalitetssäkring av omdömen och betyg

Granskningen visar att rektorn ger lärarna vissa förutsättningar att kvalitetssäkra sina omdömen och betyg. I intervju med rektorn och lärare framkommer att de anser att förutsättningarna för att kvalitetssäkra omdömen och betyg är goda och att det finns tid för sambedömning mellan lärare. De metoder lärare använder för kvalitetssäkring av omdömen och betyg är exempelvis nationella prov, bedömningsstöd från Skolverket, matriser och diskussioner om exempeltexter samt matematiska lösningar. Rektorn säger att lärarna även diskuterar bedömningar och regelbundet bedömer tillsammans i arbetslagen. Lärare får då exempelvis rätta vissa delar av de nationella proven tillsammans och de nationella proven i årskurs 3 används som en avstämning och ett avstamp för om eleven eventuellt behöver stödinsatser. Av intervju med rektorn framgår också att rektorn gjort riktade insatser för att utveckla arbetet med bedömning genom att låta lärarna träna på att göra bedömningar av eleverna i årskurs 6, eftersom det bara är tredje året de har den årskursen på skolan. I intervju med lärare framkommer vidare att rektorn ser till att deras samverkan kring kvalitetssäkring av omdömen och betyg utgår från kursplanerna, forskning och beprövad erfarenhet samt att hen ser till att arbetet görs. Rektorn ger exempelvis lärarna tid för sambedömning när de ber om det och tillsammans brukar de utgå från bedömningsstöden från Skolverket och de mallar som finns där, när de skriver sina omdömen. Arbetet med detta lyfts även när det kommer nya lärare så att det ska bli så likvärdigt som möjligt för eleverna. Lärarna berättar vidare att de förra terminen gjorde ett arbete kring kriterier för bedömning av kunskaper och hur de ska tolkas och användas för bedömning. Då var lärarna uppdelade på de två stadierna för att också kunna prata om övergången mellan stadierna så att det skulle fungera bra. Vidare framgår av intervju med rektorn och lärare att de inte har något utbyte med någon annan skola kring bedömning och betyg men att de har diskuterat behovet av detta.

Analys av skillnader och avvikelser i betyg

Granskningen visar att rektorn inte gör någon analys av omdömen och betyg i syfte att identifiera och förklara eventuella avvikelser. I intervjuer med lärare och rektorn framkommer att rektorn inte analyserar skillnader i lärares betygssättning. Rektorn säger att hen låter lärarna arbeta i par när de sätter betyg för att hen inte vill att någon lärare ska arbeta på egen hand med detta, men att hen inte känner till om lärarnas bedömningar avviker från varandra eftersom hen inte följt upp det. Lärarna berättar att rektorn inte pratar enskilt med dem om deras betygssättning. De säger också att de inte vet om rektorn gör en analys av eventuella skillnader i betyg och omdömen mellan ämnen och årskurser utifrån det underlag hen har tillgång till.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Rektorn behöver följa upp och analysera lärarnas omdömen och betygssättning i syfte att finna eventuella avvikelser

Granskningen visar att rektorn inte följer upp och analyserar eventuella skillnader i omdömen och betygssättning mellan lärare i syfte att finna eventuella avvikelser ur ett likvärdighetsperspektiv. En konsekvens av att rektorn inte tar reda på om det finns avvikelser och förklaringar till dessa är att det är svårt för rektorn att ta ansvar för att betygen som sätts är rättvisande och likvärdiga.

Enligt 3 kap. 14 § skollagen ska rektorn se till att betyg sätts i enlighet med skollagen och andra författningar. Av kommentarerna till Skolverkets allmänna råd om betyg och provning (SKOLFS 2022:417) framgår att rektorn bör följa upp betyg inom skolenheten på ett sätt som möjliggör att insatser som ökar likvärdigheten sätts in vid behov. Rektorn behöver även se till att det finns förutsättningar för att fördjupa analysen för att kunna följa upp och analysera betygen inom och mellan ämnen och elevgrupper. Om avvikelser förekommer behöver rektorn undersöka om dessa är motiverade eller inte.⁴ Det framgår av läroplanen att läraren utifrån kursplanernas krav allsidigt ska utvärdera varje elevs kunskapsutveckling samt muntligt och skriftligt redovisa detta för eleven och hemmen samt informera rektorn. Det framgår också att rektorn har det övergripande ansvaret för att verksamheten som helhet inriktas mot de nationella

⁴ Skolverket (2022) Kommentarer till Skolverkets allmänna råd om betyg och provning. Stockholm: Skolverket, s. 46-48.

målen. Rektorn ansvarar för att skolans resultat följs upp och utvärderas i förhållande till de nationella målen, kriterierna för bedömning av kunskaper och betygskriterierna.⁵

Av Skolverkets allmänna råd framgår att betyg bland annat används för att följa eleverns kunskapsutveckling, för urval till fortsatta studier och i utvärderingssyfte, och att det därför är viktigt att betygen upplevs som rättvisande och likvärdiga. Även omdömen används i syfte att följa elevens kunskapsutveckling och i utvärderingssyfte. De rekommendationer som ges i Skolverkets allmänna råd kan därför, enligt Skolinspektionens uppfattning, användas även i arbetet med omdömen.

Skolinspektionen rekommenderar rektorn att följa upp lärarnas bedömningar och betygssättning i syfte att upptäcka eventuella avvikelser. Rektorn behöver också analysera eventuella avvikelser för att ta reda på vad de beror på. Målet med analysen är att hitta relevanta förklaringar till avvikelserna. För att rektorn ska kunna göra en bedömning av ifall avvikelserna är motiverade behöver förklaringarna problematiseras och kritiskt granskas. I arbetet behöver rektorn ta reda på om lärarna till exempel har olika tolkningar av styrdokumentet, hur lärarna bedömt och vägt samman elevprestationer och huruvida lärarna särskilt beaktat de nationella proven. Resultatet av denna analys behöver därefter diskuteras tillsammans med lärarna för att höja bedömningarnas kvalitet och utjämna skillnader inom skolan mellan lärare, ämnen och årskurser.

Huvudmannens styrning och stöd

Författningsstöd

2 kap. 2, 8 a, 13, 18 och 34–35 §§, 4 kap. 7–8 §§ skollagen

3 kap. 1 och 4 §§, 5 kap. 1 § kommunallagen

Lgr 22, 2.8 Rektorns ansvar

Skolinspektionens bedömer följande: Huvudmannen styr och stödjer i flera delar skolenhetens arbete med att ge eleverna en god och likvärdig utbildning.

Den sammanfattande motiveringen till bedömningen är följande: Granskningen visar att huvudmannen tar ett övergripande ansvar för utbildningen som bedrivs på skolan utifrån en tydlig rollfördelning. Granskningen visar att rektorn får stöd av huvudmannen i sin roll som skolans pedagogiska ledare och att huvudmannen tar ansvar för att det på skolan finns förutsättningar att planera för och genomföra en undervisning av god kvalitet. Granskningen visar dock att huvudmannen inte tydligt informerar om att

⁵ Förordningen (SKOLFS 2010:37) om läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet (Lgr22), 2.7 Bedömning och betyg, 2.8 Rektorns ansvar.

elever och vårdnadshavare kan vända sig till styrelsen med klagomål på utbildningen och att huvudmannen inte heller försäkrar sig om att kunna vara en oberoende aktör vid utredning av dessa.

Roller och ansvarsfördelning

Granskningen visar att huvudmannen tar ett övergripande ansvar för utbildningen som bedrivs på skolan utifrån en tydlig rollfördelning. Av inskickad dokumentation framgår att Friskolan Boken består av en grundskoleverksamhet (årskurserna F-6) och att huvudmannen för skolenheten är en ekonomisk förening. Styrelsen består av rektorn för verksamheten, specialläraren på skolan och en lärare på mellanstadiet. I intervju med huvudmannens representant framkommer att ledningsgruppen har möten en gång i månaden där det finns en förutbestämd dagordning. I huvudsak ser representanterna vid de månadsvisa mötena över det långsiktiga målet "Steget före" samt personal- och resursförsörjning. Av intervju med huvudmannens representant och rektorn framgår också att roller och ansvar är tydligt fördelade mellan rektorn och huvudmannen. Huvudmannen ser till de stora dragen i verksamheten medan rektorn arbetar på detaljnivå. Exempelvis handhar huvudmannen intag av elever, fördelning av personal och ekonomiska resurser för att se till att lärare får förutsättningar att bedriva sin undervisning. Rektorns uppdrag är i sin tur att fördela resurser där behoven finns samt att till huvudmannen förmedla det dagliga arbetet och personalens analys av trygghet, studiero och kunskapsresultat. Rektorn säger å sin sida att det emellanåt kan vara svårt att skilja på rollen som styrelseledamot och rektor, men att styrelsen mer ser till helheten (måluppfyllelsen) och att rektorn i sin roll levererar de olika underlagen inför deras gemensamma möten. Rektorn ger i sin roll också huvudmannen förslag på vad skolan ska satsa på utifrån den framtagna analysen hen har. I intervju framkommer att huvudmannen använder det underlag som kommer från rektorn som grund för den egna analysen av skolans resultat, och utöver det även gör en självständig analys av kunskapsresultat och skriftliga omdömen i verksamheten. Huvudmannen har exempelvis sett att resultaten i matematik varit låga för elever som haft stora svårigheter och inte fått betyg. Den iakttagelsen har lett till utvecklingsinsatser inom matematikundervisningen såsom att lärarna ska arbeta länge med taluppfattning innan de går vidare till nästa moment i utbildningen. Vidare har huvudmannen valt ut och jobbat länge med att ha ett salutogent perspektiv i verksamheten. Huvudmannen har också initierat ett hälsofrämjande arbete på skolan eftersom det visat sig att barn som rör på sig ofta, också lär sig bättre.

Behovsanpassat stöd till rektorn

Granskningen visar att rektorn får stöd av huvudmannen i sin roll som skolans pedagogiska ledare. Huvudmannens representant berättar att rektorns behov framkommer i den löpande dialog som huvudmannen har med rektorn gällande verksamheten. Rektorn får också det stöd hen behöver av styrelsen bland annat genom att de avsätter tid så att rektorn har utrymme att vara pedagogisk ledare på skolan. Rektorn har därmed möjlighet att delta aktivt ute i verksamheten och utveckla undervisningen med kvalitet. Rektorn säger vidare att huvudmannen försett rektorn med kompetensutveckling inom ramen för uppdraget, exempelvis har rektorn erbjudits och genomfört rektorsprogrammet. Rektorn har också deltagit i fortbildningar kring den nya läroplanen och förändringar i skollagen. Huvudmannens representant och rektorn berättar att rektorn även har stöd av huvudmannen vid svåra beslut.

Långsiktighet och systematik avseende förutsättningar för god undervisning

Granskningen visar att huvudmannen tar ansvar för att det på skolan finns förutsättningar för att genomföra en undervisning av god kvalitet. I intervju med huvudmannens representant framkommer att styrelsen formulerar långsiktiga mål för verksamheten och arbetar systematiskt för att förse verksamheten med de personella och materiella förutsättningar som behövs. Huvudmannens representant berättar att de under läsåret arbetar utifrån det långsiktiga målet "Steget före" som i huvudsak innebär att se på elevgruppens storlek och sammansättning. Detta arbete har de brutit ner i mindre steg på så vis att de ser på elevgruppen över helåret, övergångar mellan klasser och vilka elever som kommer till skolan och vilka som lämnar. Vidare framgår att huvudmannen också arbetar systematiskt och långsiktigt utifrån en ekonomisk plan som sträcker sig över ett till två år, när de fördelar resurser. För att få ett underlag till fördelningen ser huvudmannen tillbaka på föregående års planering, vad som använts då och vad som kan användas kommande läsår. Exempelvis inventeras befintligt läromedel och IT (informationsteknik). För att ta reda på om tillgången till elevhälsa varit tillräcklig för eleverna använder sig huvudmannen av utvärderingar, enkäter samt vårdnadshavarnas åsikter inför tilldelningen nästkommande läsår. När det gäller möjligheter till fortbildning för personalen framkommer i intervju med huvudmannens representant att de i huvudsak erbjuder intern kompetensutveckling när lärarna efterfrågar det, exempelvis Skolverkets moduler, och att de kan bli bättre på att hitta extern kompetensutveckling för lärarna. Huvudmannen avser att långsiktigt och systematiskt sörja för förutsättningar för en god undervisning genom att ge rektorn och personalen gemensam tid för reflektion kring det pedagogiska uppdraget och vad de behöver nästkommande läsår för att vidareutveckla undervisningen.

Huvudmannens hantering av klagomål och kränkingsanmälningar

Granskningen visar att huvudmannen inte tydligt informerar om att elever och vårdnadshavare kan vända sig till styrelsen med klagomål på utbildningen och att huvudmannen inte heller försäkrar sig om att kunna vara en oberoende aktör vid utredning av dessa. Av insänd information framgår att information om skolans klagomålshantering finns på skolans hemsida där också kontaktuppgifter finns angivna. Det framgår också att hemsidan ger information om skolans rutin för hantering av kränkingsanmälningar. Huvudmannens representant säger att hen tror att vårdnadshavare och elever känner till vart de ska vända sig om de har några klagomål gällande verksamheten. Dock säger rektorn att detta inte är något de informerat om specifikt varje läsår och att de klagomål som inkommer inte kommer den formella vägen. Rektorn berättar att vårdnadshavare istället tar upp det med den det berör och då med läraren i första hand. Huvudmannens representant berättar vidare att klagomålen som kommer huvudmannen tillhanda via rektorn, tas emot och hanteras skyndsamt. Huvudmannens representant säger också att de oftast tagit klagomål vidare till den det berör om det gällt skolans personal. Då har de exempelvis uppmärksammat att personalen behövt jobba med bra bemötande och lyhördhet inför vårdnadshavarna. Huvudmannens representant säger slutligen att de inte funderat på problematiken kring opartiskhet när klagomålen går via rektorn men att hen inte tror att det är ett hinder för någon att framföra ett klagomål. Rektorn menar att möjligheten att skicka klagomål via post gör att det går att vara mer anonym men att huvudmannens representanter tillsammans ändå behöver prata vidare om hur de ska lösa detta.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Huvudmannen behöver informera vårdnadshavare och elever om huvudmannens rutin för klagomålshanteringen samt se till att ärenden utreds oberoende av rektor

Granskningen visar att även om det finns rutiner för hur klagomål och kränkingsanmälningar ska hanteras ser huvudmannen inte till att en eventuell utredning kan göras utan rektorns inblandning. Eftersom huvudmannen inte med regelbundenhet informerar om klagomålshanteringen riskerar det att vara otydligt för vårdnadshavare och elever vad som gäller.

Av skollagen 4 kap 7-8 §§ framgår att huvudmannen har ett ansvar för att ta emot och utreda klagomål mot utbildningen. Framkommer det att det finns brister i verksamheten ska huvudmannen se till att nödvändiga åtgärder vidtas. Huvudmannen

ska också ha skriftliga rutiner för att ta emot och utreda sådana klagomål. Information om dessa rutiner ska lämnas på lämpligt sätt. Skolinspektionens erfarenheter från tematisk kvalitetsgranskning är att det hos flera huvudmän finns en oklar ansvarsfördelning mellan huvudmannens och rektorns ansvar. Huvudmannens opartiskhet i förhållande till skolverksamheten kan också ifrågasättas eftersom många huvudmän enbart slussar tillbaka inkomna ärenden till rektorn. Detta medför att rektorerna riskerar att utreda sitt eget arbete. Skolinspektionen vill därför framhålla vikten av att det finns en egen hantering i huvudmannens förvaltning för att ärendena ska få en opartisk utredning.⁶

Utifrån det ovan skrivna rekommenderar Skolinspektionen huvudmannen att regelbundet informera elever och deras vårdnadshavare om rutinen för klagomålshantering på skolan. Skolinspektionen rekommenderar även huvudmannen att se till att ärenden utreds oberoende av rektorn. Detta kan exempelvis ske genom att huvudmannen skapar en oberoende instans som kan ta emot de klagomål som inkommer till huvudmannen och att det är denna instans som ska vara den uttalade motparten vid klagomålshantering.

På Skolinspektionens vägnar

X Anna Johansson

Beslutsfattare
Signerat av: Anna Johansson

X Charlotte Lindmanner Sultan

Föredragande
Signerat av: Charlotte Lindmanner Sultan

I handläggningen av ärendet har även utredare Anna Ponnert medverkat.

⁶ Skolinspektionen (2017e) Tematisk kvalitetsgranskning, Lokal klagomålshantering – för snabb hjälp till eleverna, s. 6f.

Bilaga 1: Underlag för bedömning

Vid granskningsbesöket inhämtas information om såväl styrkor som utvecklingsområden inom verksamheten. Värderingarna i detta beslut grundar sig på:

- 6 lektionsobservationer.
- 2 gruppintervjuer med elever.
- 2 gruppintervjuer med lärare.
- En gruppintervju med skolans elevhälsa.
- En intervju med rektorn.
- En intervju med representant för huvudmannen.
- Dokumentstudier. Dels de dokument som begärts in från huvudmannen och skolan samt den officiella statistik som finns att tillgå om den aktuella skolan.

Innan beslut har fattats har huvudmannen fått ta del av Skolinspektionens protokoll från besöket för faktakontroll.

Som underlag för bedömningarna har Skolinspektionens utredare använt sig av bedömningsunderlag, vilka är utformade i enlighet med forskning och beprövad erfarenhet. Bedömningsunderlagen beskriver de områden som utredarna ska granska vid besök på skolenheter. Bedömningsunderlagen är uppdelade i bedömningsområden. Respektive bedömningsområde är sedan nedbrutet till ett antal punkter. Dessa punkter beskriver mer i detalj vad som ska utredas, för att identifiera var skolans styrkor respektive förbättringsområden finns.

Bedömningsområden

Inom respektive område granskas följande delar:

Bedömningsområde 1: I vilken utsträckning leder rektorn lärarnas utveckling av undervisningen och verkar för elevernas lika rätt till en god utbildning oavsett könstillhörighet? Inom detta område granskas hur rektorn arbetar med uppföljning och analys, hur skolans arbete med jämställdhet bedrivs, samt hur rektorn leder och organiserar skolans arbete.

Bedömningsområde 2: I vilken utsträckning får eleverna en undervisning som främjar deras möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden? I detta område granskas om undervisningen är målfokuserad, varierad och innehåller aktivt lärarstöd, om eleverna stimuleras och utmanas i undervisningen utifrån sina behov och förutsättningar samt om eleverna görs delaktiga i undervisningen och i sitt eget lärande.

Bedömningsområde 3: I vilken utsträckning arbetar skolan så att utbildningen präglas av trygghet och studiero så att eleverna kan ägna sig åt skolarbete.? I detta område granskas hur skolan arbetar för att skapa en lugn och trygg miljö där det råder studiero.

Bedömningsområde 4: I vilken utsträckning ges lärarna förutsättningar att säkerställa likvärdighet i omdömen och betyg? I detta område granskas hur skolan arbetar med diskussion, analys och kvalitetssäkring i arbetet med omdömen och betyg.

Bedömningsområde 5: I vilken utsträckning styr och stödjer huvudmannen skolenhetens arbete med att ge eleverna en god och likvärdig utbildning i en trygg miljö? I detta område granskas hur huvudmannen arbetar med att vara en självständig aktör i arbetet mot att nå de nationella målen.

Mer information om kvalitetsgranskningen finns på Skolinspektionens hemsida:
www.skolinspektionen.se

Bilaga 2: Bakgrundsuppgifter

Skolinspektionen besökte skolenheten den 15-16 mars. Besöket genomfördes av Charlotte Lindmanner och Anna Ponnert.

Friskolan Boken är en F-6 grundskola belägen i Sjöbo kommun. Skolan ägs av Ciconias ekonomiska förening som startade verksamheten i augusti 2007. På skolan går cirka 140 elever från förskoleklass till åk 6 och årskurserna 1-6 omfattas av 123 elever. I denna regelbundna kvalitetsgranskning ingår årskurserna 1-6. Det finns en klass i varje årskurs. På skolan arbetar cirka 15 lärare och skolan leds av en rektor. Huvudmannens styrelse består av tre representanter.